

ZORAN ĐINĐIĆ

“Ne može da se promeni Srbija, a da svi ostanemo nepromenjeni. Da bi se promenila Srbija, svako od nas mora pomalo da se promeni, u svom pristupu problemima, u svom mentalitetu, u svojim radnim navikama, jer Srbija – to je zbir svih nas.”

gore: iz studentskih dana u Nemačkoj

Uđimo u svaku utakmicu sa željom da poredimo. Da li ćemo porediti ili nećemo, to zavisi od našeg protivnika i od malo sreće. Ono što sam siguran: ako ne uđemo sa željom da poredimo, nećemo porediti, sasvim sigurno. Ako uđemo sa željom da poredimo, onda ćemo možda porediti. Nema garancije ni za to.

(septembar 2002)

Antimodernizam – sumnjičavost prema svemu što je novo i nepoznato, sklonost da se u svetu traže zavere i izvori zla, sklonost izolacionizmu – ima dugu tradiciju u našem narodu. Mnogo vekova je iz okruženja Srbima pretila samo opasnost. To okruženje bila je zaostala i neprosvećena Otomanska imperija. Današnji demagozi izolacionizma koriste svet kao metaforu za Tursko carstvo. Igrajući na kartu straha i nesigurnosti, oni pokušavaju da zaustave normalan razvoj zemlje. Naravno, teorija ugroženosti, koja danas dominira u politici, sjajan je instrument vladavine. Ako smo zaista ugroženi sa svih strana, onda nema ni reformi, ni demokratije, nego samo čvrsta ruka i borba za goli opstanak.

(Obraćanje na predavanju u Bonu, 27. novembar 1997)

Ako se gleda srpska istorija od 1804. do danas, svi veliki sporovi u njoj su bili između modernista i antimodernista, reformatora i onih koji su se bojali bilo kakvih promena. Nažalost, do sada su obično stradali reformatori i modernisti.

(decembar 2001)

1988. godina. foto: Nenad Stojanović

Mi smo veoma aktivan narod, individualistički, radoznao, veoma kompetitivan. Sve su to osobine koje su veoma zapadne. Mi, međutim, nismo samo evropski narod, imamo u sebi elemente i Istoka i Zapada. Sada od rukovodstva zavisi koju će stranu podržati.

(„Frankfurter Rundschau“, jun 2001)

VREME

Objavljeno kao dodatak nedeljnika VREME br. 949, 12. marta 2009. SPONZOR DODATKA: uređenje, tekst, fotografije i grafička obrada: nedeljnik VREME, Beograd; štampa: ROTOGRAFIKA, Subotica

**SOCIETE GENERALE
SRBIJA**

fotografija na naslovnoj strani: oraško gagović

12. mart 1991.
Skupština Srbije
foto: Zoran Raš

1991.
foto: Zoran Raš

Suština jevrejske izreke „bolje džaba da radim, nego da sedim kod kuće“ upravo je u tome – ako radiš, upознаćeš ljude, naučićeš nešto, otvoriće ti se neke mogućnosti. Ako sediš kod kuće, ostaćeš izvan sistema i ostaćeš biljka koju neko zaliva. Znači, najgore je biti pasivan. Naš problem, kao naroda, baš je to – što smo pasivni i što očekujemo da neko drugi rešava naše probleme. I što ponekad uživamo u ulozi žrtve.

(maj 2001)

Vagone treba da vuče jaka lokomotiva. U Srbiji bi svi da budu lokomotive, a neki nisu zaslužili da budu ni vagoni. Onda imate jednu kompoziciju koja stoji 200 godina i nigde se ne kreće, zato što fer i zdrave konkurencije nije bilo.

(avgust 2002)

fotografije iz
porodičnog albuma
foto: A. Stanković

Ja sam javna ličnost i svako ima pravo da o javnim ličnostima priča šta god hoće, ali to ne obavezuje javno da se ljudi time bave. Znači, ja sam neka vrsta gromobrana i svako ko ima neki višak svoje energije, usmeri je na taj gromobran i svaki oblak koji protutnji, on malo nešto okrzne taj gromobran i misli da će svaki gromobran biti o njemu.

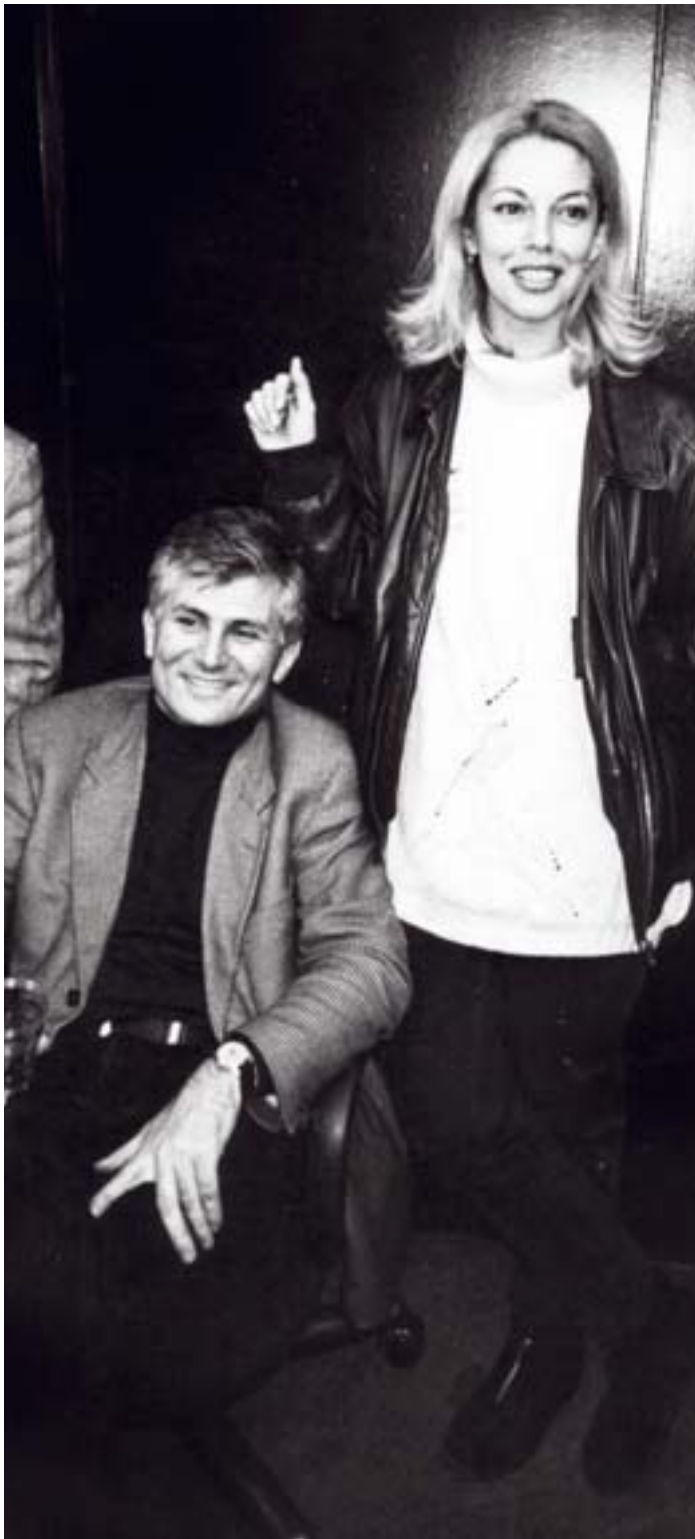
(septembar 2002)

Ponekad idem na utakmice, veoma retko na koncerte, još ređe u kafanu. Osmogodišnjeg sina vodim na utakmice, ćerka se sama snalazi, a ponekad organizujem polu-radnu večeru u restoranu, sa mešovitim, privatno-poslovnim temama i tu izvedem ženu, koja onda ćaska sa ženama mojih sagovornika, uglavnom ministara ili saradnika sa posla. Nisam siguran da se žene sjajno provedu, ali to je što je. Tranzicija je, svi moraju pomalo da se žrtvuju.

(decembar 2001)

foto: Zoran Đinđić

Jovana, Luka
foto: Zoran Đinđić

foto: Ružica Đinđić

foto: Draško Gagović

Našem nacionalnom mentalitetu svojstvene su erupcije energije, pa potom pražnjenje i malodušnost. Mi smo veseo narod koji istovremeno ceni pesimizam jer ga smatra otmenim. I, jer oslobađa od odgovornosti. Ako već unapred sumnjate u svoj uspeh, neuspeh će vam lakše pasti, jer ste ga mudro predvideli. Nedostaje nam kondicija za ozbiljnu strategiju. Nedostaju nam ljudi sa jakim karakterom u javnom životu. Previše je površnog mudrovanja i površnog nezadovoljstva, koji ne podstiču i ne oplemenjuju akciju, nego je blokiraju. I previše je intriga i tračeva, kao u Rimskom carstvu godinu dana pre njegovog raspada. Zbog toga naša nacionalna istorija ponekad podseća na Sizifov posao. Kamen je uz velike žrtve doguran skoro do vrha, ali onda proradi neki usud i sve se vraća na početak.

(jun 2002)

Terazije, novembar 1996. foto: Draško Gagović

Ovo jeste referendum između slobode i ropstva, o činjenici da je ovde reč o klasnom društvu u kojem manjina ima superioran položaj nad većinom i gde će samo manjina biti slobodna i diktirati nam ideologiju. Mi mislimo da je red da većina u ovoj zemlji ipak bude slobodna. I zbog toga to jeste referendum i o slobodi, i o patriotizmu, i o budućnosti, dakle o životnim stvarima, a ne o metafizičkim opsenama. Sreća je da se većina sa tih ideoloških, metafizičkih oblaka spustila na zemlju, a to je ono što nam daje podršku i nadu, a sablažnjava režim čije manipulacije više ne prolaze i zato postaje sve grublji u sili i represiji.

(septembar 2000)

Za uspeh svakog posla mora da postoji plan, da se tačno zna šta se hoće, ne da se eksperimentiše, iako nam je to nacionalna osobina. Treba mnogo više vremena utrošiti za oštrenje testere, nego drva seći tupom mašinom.

(oktobar 2001)

novembar 1996.
foto: Draško Gagovićkampanja "Pošteno", 1993.
foto: DS

prostorije Demokratske stranke na Terazijama, novembar 1996. foto: Draško Gagović

Moja ambicija je zadovoljena činjenicom da sam 5. oktobra video leđa Miloševiću. Ja sam sve svoje političke ciljeve ostvario. Možda je prethodnih deset godina dovelo do toga da su oni postali skromniji nego što su bili 1990. godine, kad sam želeo da budem čovek koji će uvesti Srbiju u Evropsku uniju. Da li sada to mogu da sanjam, nisam siguran. Borba sa Miloševićem je bila gerila. Sada počinje ozbiljna politika i ne bih voleo da budem viđen kao neko ko je bio dobar za politiku po neregularnim uslovima, a kada je došla politika po evropskim uslovima, onda nije sposoban. Ali, ako ljudi misle da Srbija ne treba da ide tim tempom, ja neću biti ni ljut, ni uvređen i biću u istoriji Srbije premijer koga će biti najlakše smeniti.

(maj 2001)

Mi smo tradicionalno dobri u prvom poluvremenu i dobro počnemo, imamo odličan zamah, ali posle izgubimo volju i padnemo u malodušnost. Mnogi ljudi su 5. oktobar shvatili kao kraj utakmice, kao rešenje svih naših problema i kao krajnju pobjedu. Možda nažalost, možda na sreću, ja moram da vam kažem da je 5. oktobar bio samo prvo poluvreme. Mi smo ga hrabrošću našeg naroda dobili. Ali, sledi drugo poluvreme. Drugo poluvreme su društvene i ekonomske reforme. Drugo poluvreme traje nekoliko godina. U tih nekoliko godina, svaki dan je 5. oktobar.

(Obraćanje javnosti povodom 500 dana Vlade, 13. avgust 2002)

septembar 1999.

foto: Petar Kujundžić, Reuters

foto: Nenad Stojanović

foto: Nenad Stojanović

"Srbija na dobrom putu", Sombor, mart 2002.
foto: Nenad Stojanović

Imam primere da neko drugi putem dobre organizacije i dobre volje može od iste pozicije u kojoj smo bili mi, veoma brzo da napreduje. Znači, nije nekakvo čudo ako i mi to uspemo, ali treba da se borimo i treba da verujemo u svoju pobjedu i treba da gledamo napred ka cilju, a ne kao sada da svaki klinac gleda drugoga, da li ima bolje patike nego ja i da li da mu dodam loptu, jer ćeš ti da budeš taj koji je postigao koš, a ja ne volim da ti postigneš koš, nego mi smo tim koji treba da igra i treba da pobjedi. Mislim da to nama nedostaje.

(septembar 2002)

Nije umesno meriti korenitost reformi nekakvim trenutnim rezultatima. To što se neko oseća loše posle jedne teške operacije još ne znači da operacija nije bila dobra. To znači da je stanje bilo teško i da je operisanom pacijentu potrebno izvesno vreme da se oporavi. Naše reforme još nisu završena operacija.

(oktobar 2001)

Vranje, novembar 2002.
foto: Nenad Stojanović

gore desno:
sa učenicima u IS Petnica,
mart 2002.
foto: Nenad Stojanović

foto: Emil Vaš

foto: Ivan Milutinović

Izgleda da je patriotizam najperspektivnija privredna grana u nas, ali monopolska i rezervisana isključivo za malu grupu. Mi nemamo nameru da se sa njima takmičimo u patriotizmu, jer za nas patriotizam nije puna usta domovine i puni džepovi stranih valuta, nego je za nas patriotizam ono od čega živimo, stanje i položaj nacije.

(septembar 2000)

Istina je da ja politiku ne shvatam kao sticanje popularnosti putem simpatija, nego kao sticanje podrške putem uvažavanja rezultata. Nisam tu da me volite, nego da obavim posao u interesu zemlje. Pošto je zemlja u teškom stanju, taj posao nije prijatan i podrazumeva bolne rezove. Kao u ratnoj hirurgiji, operacija bez odgovarajuće anestezije. Ali ta operacija vodi ozdravljenju. Uspećemo ako ljudi shvate i poveruju da vlada radi najprofesionalnije što ume, da saosećamo sa bolom koji nužno prati reforme. Nema bezbolnih reformi, kao što nema bezbolnog porođaja. Stara izreka kaže: postoje dve vrste reformi, nepopularne i neefikasne. Ja želim efikasnost i stoga preuzimam rizik nepopularnosti.

(decembar 2001)

gore: selo Prilike na Zlatiboru, februar 2002.

foto: Nenad Stojanović

levo: susret s albanskim meštanima u selu Muhovac na jugu Srbije, maj 2001.

foto: Goran Tomašević, Reuters

Kad nešto odlučim da radim, onda idem do kraja, do cilja. Naravno, s tom odlučnošću prihvatam i cenu koja je uračunata u to. Reforme izazivaju strah, bole, i nema te šećerne vodice koja će ublažiti taj bol. Uostalom, strah je mnogo jača emocija od nade. I igrati na strah je mnogo jednostavnije nego igrati na nadu. Pošto je strah biološki urođeni instinkt, mnogi će pre poverovati da će 'stradati' ili biti 'žrtva' reformi, nego u priču da su one, uz njegovu strpljivost i podršku, i investicija za budućnost. Ovom društvu je potrebna motivaciona energija. Motivacioni treneri danas su deficitarni u Srbiji, a destruktivnih i skeptičnih kibicera ima na svakom koraku.

(novembar 2002)

Kada u Srbiji šalješ negativne poruke, ne možeš da pogrešiš i to postaje prosto moda, koja kao virus deluje na narod. Da bi ljudi osetili promene, morali bi sa hiljadu dolara po glavi stanovnika da dođemo do četiri hiljade dolara. To nije realno. Sve ispod toga je stvar tumačenja: da li je došlo do promena na bolje ili ne. Znači, to je stvar psihologije. Ljudi znaju da imaju više para, ali još ne mogu da odu na zimovanje, da poprave mašinu za veš... Ne razmišljaju o tome da su pre dve godine bili srećni ako su mogli da kupe kilogram hleba, nego postavljaju neke više standarde.

(decembar 2001)

Zoran Đinđić, gradonačelnik Beograda, 1997.
foto: DS

Najgore je ako neko hoće i jedno i drugo. Najgore je ako krene u preticanje, pa dok pretičete niti kočite, niti dajete gas. Onda se sudarite. Neka se ljudi u Srbiji opredele za jednu ili drugu varijantu: ili dajemo gas i idemo napred ili kočimo. Danas ima nekih koji kočite, dok drugi daju gas. To je ubitačno za automobil da u isto vreme i dajete gas i kočite. Mi smo danas Vlada koja uzbrdo ide sa podignutom ručnom kočnicom, a vi procenite ko drži tu ručnu kočnicu. I, to neće moći mnogo dugo da traje a da ne bude saopšteno javnosti, da se ne kaže: "Ljudi, recite nam šta hoćete". Ako hoćete nazad - nema problema, mi ćemo se skloniti i lako ćete naći nekog ko će vas voziti nazad. Ako želite napred - dajte nam mogućnost da vodimo zemlju unapred.

(jul 2001)

gore:
pred sednicu
Vlade Srbije,
avgust 2001.
foto: Goran Tomašević,
Reuters

sasvim levo:
Priština, jul 1999.
foto: Hazir Reka, Reuters

levo:
govor na London School
of Economics,
april 2002.
foto: Max Nash, Reuters

dole levo:
Angela Merkel uručuje
nagradu "Bambi"
političaru godine,
Berlin, decembar 2000.
foto: Reuters

Ako naša zemlja nastavi reforme dosadašnjim tempom, možemo očekivati da oko 2004. budemo priznati za kandidata, a da oko 2010. budemo vrlo blizu zvaničnom članstvu u EU. Sve ovo, naravno, pod pretpostavkom da u našoj zemlji postoji politički konsenzus o poželjnosti našeg približavanja EU, tj. pod pretpostavkom da ne bude velikih zaokreta u pogledu pravca kretanja naše zemlje.
(novembar 2002)

Ako sada Srbija stane, ma koliko sporo kako neko procenjuje da ide, da bi se ponovo pokrenula, proći će deset godina. Moje upozorenje je: imamo ogromnu istorijsku šansu da uradimo nešto veliko i u ovoj zemlji i u regionu, ali moramo mnogo da se trudimo da izbegnemo rizike i iskušenja, i to nije nikakva garantovana stvar da smo mi osvojili demokratiju, da smo usvojili ekonomske reforme, da idemo prema Evropi. To nije garantovana stvar. To je šansa, koja može da bude prokockana sutra, i da padnemo nazad kao Rumunija, i da se narednih deset godina batrgamo, i da posle tih deset godina i mi imamo neku komičnu vladu koja će da kaže: "Hoćemo u Evropu". To su izgubljenih deset godina.
(mart 2002)

NATO bombardovanje je bilo suludo. Međutim, kritikovati intervenciju NATO-a je tako lako. Pola zemaljske kugle to čini, rade to i u Americi i u svim novinama. To je samo u Srbiji dokaz hrabrosti. Međutim, hrabrost je odvojiti pogled od toga i usmeriti ga ka budućnosti i reći: to se desilo, hajde da svojom pametnom politikom obezbedimo da se to više ne desi.
(septembar 2000)

Ako naše društvo ne promeni svoj odnos prema problemima, ne može da uspe. Ako zadrži skeptičan, pesimističan, defanzivan odnos prema problemima, mi ne možemo da napredujemo. Svestan sam da je većinski mentalitet u Srbiji sada onaj koji kaže - daj da sačekamo, da vidimo šta je to što dolazi a što je nepoznato, ko zna kakve se namere kriju iza toga... To nam je, možda, kroz nekoliko vekova omogućilo opstanak pod Turskim carstvom, jer je zaista sve što je tada sa strane dolazilo u Srbiju bilo sumnjivo. Ali, u 21. veku takav pristup bi nas izbacio iz trke. Danas nije pitanje koje su zemlje bogate a koje zemlje siromašne, nego koje zemlje brzo reaguju na promenjene okolnosti a koje sporo. One koje sporo reaguju biće siromašne. One koje brzo reaguju biće bogate.
(oktobar 2001)

susreti s državicima:
gore: Gerhard Šreder, Toni Bler, Džordž Buš,
u sredini: Havijer Solana, Žak Širak,
dole: Vladimir Putin
foto:arhiva Vremena

desno dole:
vlasnik Microsofta Bil Gejts,
novembar 2001.
foto: DS

Druge smo uverili u naše istorijsko pravo da nas prihvataju kao potencijal, a ne kao fakticitet. Kao fakticitet smo malo, kao potencijal možemo biti mnogo. U svetu nas zbog toga danas smatraju zemljom koja ima velike šanse da uspe. Još samo da uverimo sebe.

(jun 2002)

Pre nekoliko dana u Zagrebu, kad su me pitali da li ću ja biti Vili Brant, rekao sam da nam treba nekoliko takvih. Svaki narod treba da ima po jednog Vilija Branta pa da onda razmenimo „vilije brantove“ i da se svako svakome izvini. Ako ste vi spremni, i ja sam spreman, rekao sam. Ali, to da ja sad idem i da preuzimam kolektivnu odgovornost koja ne postoji, za to nisam spreman.

(mart 2000)

gore:
na skupu
s evropskim liderima,
Berlin, maj 2001.
foto: Aleksandra Vinkler,
Reuters

levo:
sa Zlatkom Lagumdžijom,
ministrom inostranih
poslova BiH u Sarajevu,
jun 2001.
foto: Danilo Krstanović,
Reuters

sa makedonskim premijerom
Ljupčom Georgijevskim,
Skoplje, maj 2001.
foto: DS

sasvim levo:
mesto atentata ispred
zgrade Vlade Srbije

foto: Aleksandar Anđić

na ostalim
fotografijama:
oproštaj od
ubijenog premijera
Zorana Đinđića

foto:Ivan Milutinović

foto:Petar Kujundžić

foto:Ivan Milutinović

foto:Marko Đurica

“Kažem vam,
gledajte u budućnost,
gledajte u budućnost
i tamo ćemo se
sastati vi i ja...”

VREME

Copyright © 1997–2005 Vreme

PDF izdanje razvili: Saša Marković i Ivan Hrašovec

obrada: Marjana Hrašovec